

Пам'ятайте
про
Україну!

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редкація і Адміністрація
"Свобода", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Нью-Йорку (212) 227-4125
УН-Соту: (201) 451-2200
з Нью-Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI Ч. 120. ДЖЕРЗІ СІТІ і НЬЮ-ЙОРК. ЧЕТВЕР, 31-го ТРАВНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 31, 1979 No. 120. VOL. LXXXVI

МІСЯЦІ ТРАВЕНЬ І ЧЕРВЕНЬ — ЦЕ МІСЯЦІ ЗБІРКИ НА ФОНД СКВУ

Нью-Йорк, Н.Й. (УККА). — Екзекутива УККА пригадує, що вже традиційно від декількох літ українська громада у Вільному Світі переводить збірки на фонд бюджету СКВУ, на його асесорнонню працю. Така збірка переводиться і в цьому році. І в тій цілі проголошено заклик в переконанню, що кожний своєю пожертвою допоможе Президії СКВУ виконати наложу на неї III-тій Конгресом СКВУ працю.

У дні від 23-го до 26-го листопада 1978 р. відбувся в Нью-Йорку Третій Світовий Конгрес Вільних Українців. У ньому взяли участь 507 умандатованих делегатів українських крайових, міжкрайових та світових центрів і надбудов з майже двох десятків вільних країн чотирьох континентів та 212 зареєстрованих гостей з Європи, Канади і ЗСА.

У влаштуванні з нагоди і в рамках Конгресу імпресах взяло участь: у великому концерті в Карнегі Хол 3,000 осіб, у Конгресовому Бенкеті 1,200 осіб, у політичній маніфестації аудиторією Нью-Йорку під гаслом

„За Деконізацію СРСР“ 8,000 осіб, у цьому велика кількість молоді. III-тій Конгрес закінчився в дусі СКВУ одностайним схваленням резолюцій, та вибором нових Керівних Органів на 5-ти річну Каденцію. Одностайно рішення скріпити в майбутньому дальшу мобілізацію і консолідацію духових сил і матеріальних ресурсів українців у Вільному Світі для допомоги українському народові на рідних землях в його змаганнях до волі і незалежності України.

Надзвичайно важке і загрозливе положення української нації в її боротьбі проти насильної русифікації накладає на українську еміграцію відповідальний перед Богом і історією обов'язок допомогти українському народові в його боротьбі.

Пожертвою на Фонд СКВУ в часі збіркової акції в місяцях травні і червні, українці в країнах поселення допоможуть Секретаріату реалізувати завдання доручені йому III-тій Конгресом.

СОВЕТИ ГОТОВІ ЗВІЛЬНИТИ ЩАРАНСЬКОГО Й ІНШИХ В'ЯЗНІВ

Москва. — Пресові агенти, покликаючись на достовірні дисидентські джерела інформують, що Союз готовий звільнити з ув'язнення в'язнів Анатолія Щаранського, засудженого московським судом на 13 років ув'язнення за дисидентську діяльність, антисоветську активність і нібито за співпрацю з американською розвідкою. Між іншими, які правдоподібно будуть звільнені, згадуються такі імена як Володимир Слєпак, Йозеф Менделевич, Юрій Фіодоров, Олександр Мурженко, Іда Нудель. Інших в'язнів в інформації не згадують.

Дисидентські джерела стверджують, що ці звільнення мають за завдання згаданих настанову американських законодавців до договору САЛТ II, підготувати ґрунт для надання американським урядом упривілейованого статусу в торговельних справах для СРСР, бо, мовляв, еміграційна політика Союзу сприятиме клімату для зустрічі президента Джиммі Картера з Леонідом Брежнєвим у Відні.

Немає, очевидно, жадного підтвердження цієї вістки з боку советського уряду і Державного департаменту ЗСА. Речник дисидентів в Москві Лев Ульяновський заявив кореспондентам, що вістка походить від Олександра Шибасова, голови Центральної Ради для закордонної торгівлі, який у розмові з австралійським представником Робертом Гавком натякнув на таку можливість. Гавк перебував у Москві з офіційною візитою, метою якої було пожавити торгівлю між Австралією і СРСР. В інформації не згадується часу коли Щаранський й інші мали б бути звільнені.

Дипломати в Москві кажуть, що інформація появилася якраз напередодні зустрічі Картера з Брежнєвим у Відні і після заяви президента Картера, що він планує звернутися до Конгресу про упривілейований статус в торговельних справах для СРСР, бо, мовляв, еміграційна політика Союзу набагато покращалася.

Ульяновський погоджується з цим. (Закінчення на стор. 4)

Картер висловив переконання про скорий приїзд родин звільнених дисидентів

Вашінгтон. — Президент Джиммі Картер, виступаючи на пресовій конференції у вівторок, 29-го травня, між іншим, висловив переконання, що уряд Союзу введові дасть дозвіл на виїзд родинам тих дисидентів, які 27-го квітня п. р. були виманені за двох советських шпигунів Вальдига Енгера і Рудольфа Чернаєва. Як відомо, у зазначеній групі дисидентів були: Олександр Гінзбург, Валентин Мороз, пастор Ієрої Вис, Едвард Кузнецов і Марк Димітій. Президент підкреслює, що є певні припущення у цій справі, а навіть переслідування родин колишніх політичних в'язнів, але йому не відомо чи це переслідування зумисне, чи воно сталося через „советську бюрократичну систему“.

„Совети погодилися випустити родини п'ятиох дисидентів без провокації“, — заявив Президент кореспондентам і ще раз висловив переконання, що ця справа напевно буде позитивно поладжена.

Висловлюючись до іншої справи, а саме до поголово про звільнення чергових 12-ох дисидентів, між якими мав би бути Анатолій Щаранський, президент Картер сказав, що йому покищо нічого не відомо про таке звільнення, але було б добре, якщо б ця вістка була правдива.

Ще перед пресовою конференцією Президент речник Державного департаменту Томас Рестоном також оптимістично висловився про приїзд родин названих п'ятиох дисидентів, заявляючи, що ця справа буде поладжена советським урядом позитивно.

У цю суботу — Конференція в десятиріччя смерті проф. Романа Смаль-Стоцького

Нью-Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка та Український Конгресовий Комітет Америки влаштувають у суботу, 2-го червня ц.р., Конференцію присвячену с.п. проф. Р. Смаль-Стоцькому в десятиріччя його смерті. Програма Конференції: Відкриття — проф. Ярослав Падох, голова НТШ; „Р. Смаль-Стоцький, як учений“ — проф. Василь Лев, голова

Філологічної секції НТШ; „Р. Смаль-Стоцький, як державний муж і дипломат“ — проф. Л. Добрянський, голова УККА; „Р. Смаль-Стоцький, як довголітній голова НТШ“ — проф. М. Чирівський.

Конференція відбудеться в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця, Нью-Йорк. Початок в 4-й годині по полудні.

Советські чинники перестерігають ЗСА перед відкиненням договору САЛТ II

Вашінгтон. — Якщо американський Конгрес відмовиться ратифікувати американсько-советський договір про обмеження стратегічної атомової зброї, т.зв. САЛТ II, це може мати дуже некорисний вплив на співпрацю між З'єднаними Стейтами Америки і Советським Союзом, — заявив советський експерт американських справ Георгій А. Арбатов, директор Інституту для розгляду проблем ЗСА і Канади. Виступаючи на телевізійному інтерв'ю, Арбатов заявив, що відкинення договору, який був вислідом переговорів трьох урядів ЗСА, може викінці розсердити також росіян. „Наші люди можуть прийти до переконання, що не можливо

вести серйозних переговорів з американцями і що вони не є поважними партнерами“, — заявив Арбатов на телевізійній програмі „Проблеми і відповіді“. Він додав, що розпочаті нові переговори про цю саму справу було б дуже трудно, а то й неможливо.

Президент Джиммі Картер змагається в Сенаті за ратифікацію договору, як він і генеральний секретар ЦК КПСС та голова Президії Верховної Ради СРСР Леонід І. Брежнєв планують підписати у Відні в часі їхньої зустрічі в дні від 15-18-го червня ц.р. Політичні спостерігачі покищо поділені думками відносно шансів ратифікації договору в Сенаті.

ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ В. МОРОЗА З УКРАЇНСЬКОЮ ГРОМАДОЮ У ВИПАНІ

Д-р Люба Дзінгала вітає Валентина Мороза біля церкви св. Івана у Віппані.

Віппані, Н. Дж. (С.Ф.-ко). — У п'ятницю, 25-го травня ц.р., Відділ Українського Конгресового Комітету Америки на повіт Морріс влаштував зустріч Валентина Мороза з українською громадою цього повіту та інших місцевостей.

Приїзд до церкви вітає В. Мороза о. О. Панасюк, парох української католицької церкви св. Івана. Він же відправив молебень за присутнього В. Мороза та його звільнення, це символічно пов'язувалося з Соборною молитвою за звільнення українців, традицій-

ним хлібом і сіллю, а інж. Микола Григорович від Відділу УККА повіту Морріс.

Присутніми під час привітання В. Мороза були пластуни зі Станції Ньюарку та інших місцевостей. На сходах церкви вітає В. Мороза о. О. Панасюк, парох української католицької церкви св. Івана. Він же відправив молебень за присутнього В. Мороза та його звільнення, це символічно пов'язувалося з Соборною молитвою за звільнення українців, традицій-

ним хлібом і сіллю, а інж. Микола Григорович від Відділу УККА повіту Морріс. Присутніми під час привітання В. Мороза були пластуни зі Станції Ньюарку та інших місцевостей. На сходах церкви вітає В. Мороза о. О. Панасюк, парох української католицької церкви св. Івана. Він же відправив молебень за присутнього В. Мороза та його звільнення, це символічно пов'язувалося з Соборною молитвою за звільнення українців, традицій-

ним хлібом і сіллю, а інж. Микола Григорович від Відділу УККА повіту Морріс. Присутніми під час привітання В. Мороза були пластуни зі Станції Ньюарку та інших місцевостей. На сходах церкви вітає В. Мороза о. О. Панасюк, парох української католицької церкви св. Івана. Він же відправив молебень за присутнього В. Мороза та його звільнення, це символічно пов'язувалося з Соборною молитвою за звільнення українців, традицій-

ПАПА ІВАН ПАВЛО II НАЙМЕНУВАВ 14 КАРДИНАЛІВ, В ТОМУ ДВОХ ПОЛЯКІВ

Ватикан. — У суботу, 26-го травня, Папа Іван Павло II найменував 14 нових кардиналів, в тому шістьох італійців і двох поляків. Серед тих останніх є архієпископ Францішек Мачарський, наступник теперішнього Папи на краківському престолі в Польщі. Крім того Папа найменував секретно „в серії“ — ще одного кардинала, правдоподібно одного з єпископів Литви. Як цього можна було сподіватися, Папа підніс до сану кардинала архієпископа Агостіно Касаролі, новонайменованого секретаря стану Ватикану. Крім нього до колегії кардиналів увійде ще п'ять італійців: Джузеппе Капріо, Марко Се, Егано Рігі-Ламбертіні, Ернесто Чіварді і Альберто Баллестреро. Серед інших найменованих кардиналів: Джеральд Еммет Картер з Торонто,

Є. ПРОНЮКОВІ ЗАГРОЖУЄ СМЕРТЬ, О. БЕРДНИК І Ю. БАДЗЬО В СЛІДЧОМУ ІЗОЛЯТОРІ КГБ У КИЄВІ

Нью-Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Потрібна негайна і широка кампанія на оборону Євгена Пронюка, який перебуває в Пермському таборі ВС 389/36. Згідно з одержаними інформаціями, Пронюк дуже важко хворіє туберкульозом і йому загрожує смерть. У листопаді 1973 року Пронюка засудили в Києві на 7 років ув'язнення (у таборі суворого режиму) і 5 років заслання, у спільній справі з В. Лісовим і І. Семенюком. Під час його арешту на вулиці Києва в липні 1972 року в нього наче б то знайшли 70 примірників листа, написаного ним і Василем Лісовим, до ЦК КПУ, в якому вони протестували проти арештів в січні 1972 року і русифікації в Україні. Перед арештом Пронюк працював в Інституті філософії АН УССР.

Адреса табору, в якому перебуває Є. Пронюк: 618810 Пермська обл., Чусовський р-н, ст. Веселая, укр. ВС 389/36. Олександр Бердник тепер перебуває в слідчому ізоляторі КГБ в Києві. Його арештували 6 березня ц.р. на вулиці, після того, як він вийшов з будинку Спілки письменників України в Києві.

Юрій Бадзьо, якого арештували в Києві 23 квітня ц.р., про що вже інформовано раніше, перебуває теж у слідчому ізоляторі КГБ в Києві. Продовжується тиск на Миколу Руденку в Мордовському таборі, щоб зламати його психічно. Йому підсунули різні брехливі вістки про його дружину та друзів.

У самвидаві поширюється 15-сторінкова довідка про суд над Йосифом Зісельсом, справу якого будуть розглядати в касаційному суді 29 травня ц.р. Зісельс був арештований 8 грудня 1978 року і засудже-

Юрій Бадзьо

ний 5 квітня 1979 року на 3 роки ув'язнення. Його обвинувачували за статтею 187 ІК УССР (поширення і виготовлення наклепницьких документів на советський державний і суспільний лад). У довідці є повний перебіг суду, останнє слово Зісельса на суді, врання дружини Зісельса, Ірини, про суд п.п. „Апелюсменту“ і її звернення до „Всіх, кому дорого добро і справедливість“, в обороні її чоловіка. Це звернення, датоване 5 квітня ц.р., Ірина Зісельс закінчує так: „Сьогодні судили не тільки мого мужа. Судили всіх, кому дорого добро і справедливість. Я закликаю чесних людей всього світу включитися активно в боротьбу проти брехні і насильства, щоб унеможливити політичні і психіатричні репресії“.

У половині травня органи КГБ провели численні обшуки у мешканців Києва. Як причину цього називають загальне піднесення серед населення з приводу виступів Валентина Мороза на Заході, про які стало відомо з закордонних радіопередач. Обшук переведено м.ін. у квартирі Бориса Антоненка-Давидовича.

ВАЛЕНТИН МОРОЗ ОДЕРЖИТЬ ПОЧЕСНИЙ ДОКТОРАТ ВІД СТЕЙТОВОГО КОЛЕДЖУ В ДЖЕРЗІ СІТІ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як уже інформовано, Валентин Мороз одержить почесний докторат від Стейтового коледжу в Джерзі Сіті під час грандаційних церемоній в неділю, 3-го червня ц.р. У пресовому повідомленні коледжу сказано, що крім В. Мороза будуть відзначені почесними докторатами д-р Роберт Вілсон, фізик по професії, який в 1978 році здобув нагороду Нобеля, і Реймонд Брови, адвокат по професії, відомий зі своїх виступів в обороні прав людини. Початок церемонії запланований на 11 год. вранці. На випадок дощу церемонія відбудеться в понеділок, 4-го червня, в шостій годині. Після грандаційної церемонії в 12.15 по пол. відбудеться пресова конференція в кімнаті ч. 405 в „Ірвін Лайбрі“.

Почесні докторати вручить Герман Суєнголіц.

СПУ закликає літераторів — виховників „наймолодших радянських людей“ — до подвоєння зусиль

Київ. — У Києві, як інформують „Література України“, відбулося спільне засідання комісії критики і теорії літератури та дитячої літератури Спілки Письменників України (СПУ), на якому обговорювалося три видання щорічника — „Література Діти. Час“, що вийшов з я-ва „Веселка“. Після обговорення змісту і тем річника головуючий засіданням І. Зуб заявив, що

видно, що критика була „активна“ і працювала над якістю цього річника, бо в ньому є „кращі“ матеріали, але, — він рівночасно висловив застереження, що для поліпшення цього щорічника — „треба докласти чимало зусиль усім літераторам і видавцям, які присвячують себе вихованню наймолодшого покоління радянських людей“.

ВІДБУВСЯ ІХ ВЕЛИКИЙ ЗБІР УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ОБРАНО НОВИЙ ПРОВІД ОУН

Микола Плав'юк, голова ПУН-у

Д-р Яків Маковецький

(Інформаційне Бюро ПУН). У дні від 24 до 27 травня 1979 року відбувся в ЗСА ІХ Великий Збір Українських Націоналістів при участі делегатів з країн Європи. Північноамериканського та Південноамериканського континентів.

ІХ ВЗУН обрав новий Провід Українських Націоналістів, який очолює Микола Плав'юк. У зв'язку з його обов'язками в СКВУ, до виконання своїх обов'язків у ПУН він приступив після закінчення його календарі президента СКВУ. До того часу Організацією керували Президія на чолі з д-ром Яковом Маковецьким.

Цей Збір був пов'язаний зі святкуванням 50-річчя створення Організації Українських Націоналістів і це надало йому особливо важливого характеру. Виголошені на ІХ ВЗУН доповіді були присвячені з одного боку історичним подіям, пов'язаним з постановами ОУН та її революційно-визвольною діяльністю, а з другого — аналізі сучасного становища в Україні й діяльності сил спротиву, які і тим завданням, що стоять перед Націоналістичним Рухом в обличчя сучасного становища в Україні.

ІХ ВЗУН одобрив дотеперішнє становище Проводу Українських Націоналістів на відтинку заходів у справі консолідації українських політичних сил на чужині. Він з прискіпкою також ствердив, що повна консолідація українського громадського життя на чужині, досягнена на III СКВУ, сприяє активізації дій нашої організованої спільноти для посилення допомоги рухові спротиву в Україні. ІХ ВЗУН розглянув можливість участі молодого покоління в діяльності на міжнародному

відтинку і схвалив у цій справі ряд постанов.

ІХ ВЗУН ствердив, що ідейні заклади Українського Руху впродовж 50-річного існування ОУН виявили свою незламну живучість та актуальність і є сьогодні й далі головним рушієм мобілізації українських народних мас, що в майбутньому приведе до революційного зриву, в союзі з визвольними силами інших поневолених Москвою народів, і повалення советсько-російської імперії й постанови Української самостійної Соборної Держави.

У неділю, 27 травня, відбулося в Бавид Бруку посвячення пам'ятника на могилі Голови ПУН с.п. Олега Штуля-Ждановича, що його довершив Архієпископ Української Православної Церкви в ЗСА Марко, в асисті духовенства та при численній участі делегатів ІХ ВЗУН і українського громадянства.

В УКРАЇНІ ПОЯВИВСЯ СТАТИСТИЧНИЙ ЗБІРНИК ПРО „НЕСТАТИСТИЧНІ ДАНИ“

Київ. — Київська „Радянська Україна“ інформують, що з видавництва „Статистика“ вийшов статистичний збірник підготовлений ЦСУ СРСР. Збірник „Діти в СРСР“ присвячено Міжнародному Рокові Дитини — і в ньому є матеріали про родину, виховання і навчання підрастаючого покоління, про охорону здоров'я матері і дитини, дані про мережу і контингенту денних загальноосвітніх шкіл, дошкільних, дитячих позашкільних та лікувальних-профілактичних закладів та про розвиток фізкультури та спорту.

СВОБОДА **SVOBODA**
UKRAINSKYI SHODENNIK UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays
by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for by
Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — \$30.00, на пів року — \$16.00, на 3 місяці — \$9.00. Для членів УНСОЮЗУ 65% міс. За кожну зміну адреси 25с. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Еспанська демократія загрожена

Світова преса недавно поінформувала, що еспанська Соціалістична партія — друга з черги політична сила у демократизованій Іспанії, яка після смерті диктатора Франка тількищо почала упорядковувати свої державні справи шляхом вільних демократичних виборів, — розкололася на дві фракції: центристичну, з Філіпом Гонзалесом на чолі, і ліву, яка нібито, бажає присягти тити більше уваги, зберігаючи доктринальну чистоту.

Численні політичні аналітики обережно висловлюють думку, що поділ у Соціалістичній партії, який, як відомо, наступив під час багатоголодного конгресу, у якому взяло участь 1,018 делегатів, може навести великої шкоди молодій демократичній системі Іспанії і може навіть скерувати політику країни на інші рейси. Ці ж аналітики звертають увагу, що ліву фракцію тепер використовуватиме, хоч чисельно мала, але організаційно добре дисциплінована Комуністична партія, на чолі якої стоїть Сантіаго Каррільйо, щоб таким способом змонтувати блок проти теперішнього прем'єр-міністра Адольфа Суареса з його партії центру, яка тепер є фактичним виконавцем влади, спільно з кількома дрібними ліберальними партіями. Не виключено, що до зберігання доктринальної чистоти захоче прилучитися також Москва, не зважаючи на її «війну» з Каррільйо, який був одним із творців т. зв. єврокомунізму і критиком внутрішньої і закордонної політики комуністично-московської імперії. Москва все ще вважає себе «центром» світового комуністичного руху. Існує також можливість, що кремльські диктатори захочуть використати «чистих» еспанських марксистів для створення другої Комуністичної партії, яка була б вірна Москві, щоб таким чином підірвати авторитет Каррільйо і зламати спротив тих прозахідних марксистів, які гостро критикують соціалізм советського зразку і оспорожують доцільність існування советського типу соціалістичної системи в країнах Східної Європи.

Існують ще деякі надії серед багатьох провідних еспанських соціалістів, що справу розколу можна подолати на надзвичайному конгресі, що його підготує п'ятичленна комісія і який мав би відбутися в найближчих шістьох місяцях. Провідний актив партії однак побоюється, що до з'єднання соціалістів вже не дійде, а тоді велика частина членства попаде під вплив скрайніших елементів, зрадікалізується і спричинить до гострого двополіду еспанського політичного світу, який, після двоготівного диктатури, прийняття конституції і після останніх парламентських виборів в березні п. р. вступив на правильний демократичний шлях керівництва державою. Дехто навіть надіявся, що за певний час в Іспанії може витворитися двопартійна, подібна до американської, демократична система, з провідником центру Суаресом з однієї сторони і 37-річним соціалістом Філіпом Гонзалесом, з другої. Такого розвитку подій, очевидно, не бажала собі Москва і місцеві скрайніші та комуністичні елементи. Тому вони все змагали до витворення такої атмосфери, у якій консервативні, чи краще кажучи, центрові партії, зударяться б з лівими, у тому випадку, що соціалістами, які є другою політичною силою в Іспанії. З цієї боротьби, напруження, гострої дискусії на сторінках преси, передвиборчих змагань зможуть тільки скористати Москва та її вислужники за кордоном.

Тому треба надіятися, що переможе здоровий глузд і еспанці не дадуть себе спровокувати. Треба, очевидно, зрезувати з соціалізму советського зразку і перенаголювання марксизму, як зрештою, це дораджує робітник Філіп Гонзалес, бо Захід сьогодні, навіть в опінії Мілована Джіласа, стоїть куди ближче до здійснення багатьох суто соціалістичних ідеалів, ніж комуністично-московська імперія і східноєвропейські режими.

УКРАЇНСКА СВИТЛИЧКА ДОПОМАГАС
БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Ганна Чернів
ЧОТИРИ СТОЛИЦІ

(10)
Ближче до серця

Маре́з ввімкнула стереофонічний апарат в нашій автобусі. Й повільно наростаючи, хвилюючі грецькі мелодії закрутили нас у швидким танцювальному вирі. Пове́з нас білі пальми, кущі, завітчані синіми й рожевими квітами. Люди сиділи на стільцях у рестораних і кав'ярнях, пили гарячу воду й вино, а закуски щось не видно тут добровільно сидять на дітці, бо біди. Але гуляти люблять, бо брак їжі надолужують піснями, танцями, дружними розмовами й жартами. Ми спинилися біля одного з таких кафе-ресторанів і спостерігали церемонію биття тарілок, відому в Америці з таких фільмів, як «Зорба-ди-грік». Танцюра саме розвивав темп, і для захоплення йому під ноги кинули вже шосту тарілку. Служник без ніяких емоцій ходив з віником і підмітав черепки.

Маре́з, де вони стільки тарілок беруть? Хто хоче за те асе платити?

Це тарілки не справжні, а дуже тоненькі й дешві. Їх, сидючи за стіл, замовляють разом із вином чи стравою. Звичайно, і на це треба гроші, й не всі можуть собі дозволити бити посуд.

Без пригод доїхали в Аteni. Надіво наш готель «Маратон» виявився не на передмісті, а в центрі, недалеко славної «Синтагми» (Площі Конституції). Правда готель «Маратон» був «вирібеньками», але власник був чимось обміняв гроші на «вирібеньками», міг продавати нам поштові марки. А купити марку в Європі не так легко. Звичайно, як і в шлім світі, поштові марки є на пошті. Але нічого іншого

Оксана Бризгун-Соколик
ЩЕ ПРО МІЖНАРОДНИЙ РІК
ДИТИНИ

(1)
У грудні 1976 року Об'єднані Нації вирішили назвати 1979 рік — Міжнародним Роком Дитини з нагоди 20-ліття проголошення Хартії Прав Дитини в 1959 році. У Міжнародному Році Дитини уряди, установи та одиниці в шлому світі мали б провирити спеціальні потреби, права й проблеми дітей.

Двадцять років тому в 1959 році, Об'єднані Нації прийняли декларацію про права дитини: «Кожна дитина має право мати спеціальну охорону закону та засобів, що давали б їй нагоду та належні обставини для фізичного, етичного, морального та духового розвитку на здорових суспільно-громадських засадах пошани гідності та свободи».

Вік дитини означено від немовляти до закінчення 18-го року життя. Світ свідомий того, що сьогоднішнє немовля, дитина, буде завтра громадянином, можливо провідником держави. Тож від нас залежить, як ми виховасмо нове покоління, заплянувавши. Держави світу, народи з увагою на свої майбутні покоління, заплянували акції не на один рік, а на дві декади. Себто аж до 2,000 року! Сьогодні, іє 151 нації приналежних до Об'єднаних Націй, вже понад 100 націй зголосило свою співучасть у цій акції.

Канада поклікала в липні 1978 року окрему комісію для переведення програми Міжнародного Року Дитини. Для праці цієї комісії призначено один мільйон доларів. Завданням комісії є накреслювати різні проєкти та давати напрям проєктам, що їх заініціювали організації, церкви та одиниці. Канадська комісія старасться звернути увагу суспільства в кожному місяці на іншу проблему — наприклад: Дитина і забави, дитина як особа, дитина як сусід. Місяць грудень присвячений темі — дитина в родині, суспільстві, на шлому світі.

У Канаді можна навіть дістати з Оттави фінансову підтримку на проєкти, якщо вони входять у рамки трьох категорій: проєкти виконані дітьми; проєкт, який популяризує оборону прав дитини; проєкт про дитину — головню в засобах комунікації.

У липні 1978 СФУЖО і Секретаріат СКВУ поклікали до життя Українську Світову Комісію Світового Року Дитини, до якої увійшли представники українських центральних виховних організацій.

Першою працею комісії було створення Крайових Комітетів Міжнародного Року дитини. Комітети

почали працювати під спільним гаслом «Дитина скарб нації». Делегати організації на III-му Конгресі СКВУ в листопаді м. р. заявили свою постанову до Українського Року Дитини, коли в першому пункті резолюції Конгресу поставили оборону української дитини поруч оборони України.

Розгляньмо ж спільно проблему української дитини сьогодні. Перш за все можемо зробити поділ на три групи, залежно від місця проживання української родини — української дитини: це дитина в Україні і в шлому Советському Союзі; це дитина в країнах низького життєвого стандарту, малих фінансових можливостей; — це дитина на північно-американському континенті.

Дитина в Україні є класичним прикладом того, що хоча представники Советського Союзу теж підписали декларацію прав дитини, але її шлоковито ігнорують. Декларація вимагає, щоб кожна дитина в світі, без огляду на різницю, такі, як раса, колір шкіри, стать, мова, релігія, політичні й інші переконання, національне, або соціальне походження, власність майна, народження і інші статуси, була управнена, вона і її родина користувалися усіма правами цієї Декларації. Дитина має своє ім'я, національність, соціальне забезпечення, лікування, змогу розвитку в атмосфері любови. Тому не вільно відокремлювати дитину від матері, хіба у конечних випадках, батьки повинні дати дитині виховання і освіту.

А от кілька прикладів: голод в Україні в 1922 році, коли мільйони голодуючих вмирали, а смертність дітей поміж голодуючими була 50-70 відсотків. Подібна пропозиція була і в роках голоду в 1932-33 роках. А ще був голод в 1946-47 роках! Подивімся на мільйони безпритульних дітей, дітей заарештованих, чи вивезених батьків. Їх або брутально винищували, або виховували в домах безпритульних на яничар або злочинів. А скільки немовлят, дітей загинуло у вагонах з голоду та спраги, чи замерзло в зими, під час вивозу населення Східних Земель України на Сибір...

(Продовження буде)

Вступайте
в члени
УНСОЮЗУ!

не доводиться шукати так трудно, як тієї пошти. Скрізь її запропорювали у такій куті, що його ніхто нам не ладен показати. На шаста, марки продаються й у інших місцях, а саме, сказала нам наша всевідомка Маре́з, у Франції їх треба шукати в тих крамничках, де написано «TAVAS» (Тютюн). Якраз напала на нас охота писати картки в Італії — можливо, мальовничі руйни тому причина. Де ж вони в Італії? У Франції я хоч могла спитатися, а що робити в Італії, де мої недостатні знання тутешньої мови пригнітили мене малою не до почуття меншвартості. Гордість не дозволяла мені, як сказав дорогий наш Понеділок, «вигульовуватися», тож я послала на те чоловіка.

— Йди й запитайся ти. Тепер твоя черга.

Він і пішов. Зайшов у книгарню, вибрав наймолодшу продавчиню й почав підбирати «італійські» слова:

— Сінйорина, постіть картки!

Дівчина засміялася, але нічого не второпала. Мій чоловік показав їй тоді поштову картку. Дівчина подала йому пакет із італійськими красивдами. Степан знаками став мадювати на картці марку. Дівчина те зрозуміла, бо була, нівроку, тямуща, і сказала одне слово:

— Табако.

— Степан теж зрозумів і подякував: «Граціє!»

Як марка по-грецьки, я так і не знаю, бо, кажучи, наш власник готелю купував їх для нас на пошту (або в крамничці з тютюном?), та ще й пильнував, щоб марки були з гарними малюнками.

Наша кімната була на третьому поверсі, непогана, але без ванни, тільки з «дошкком». Ми любимо дощик, але біда в тім, що не було ніякої куртки. Зате був стільчик: належало на нього сісти, взяти в руки рурку з дощиком і обливатися, та вважати, щоб дощ не пішов на постіль. На нашій поверсі була комірча для служниці, і там вони сиділи від ранку до ночі на підлозі. Коли б ми не проходили, вони були там, проводжаючи нас своїми чорними грецькими очима. Одного разу Степан заважав фонтан з холодною водою, також чомусь захований у комірці, й пішов туди напиться води. Служниця сколила з місця й підбігла подивитися, що він там робить, але не сказали ні слова. Чи їм було зведено стежити за гістьми?..

В кімнаті є радіо, що вирає грецькі варіанти

Я. Гайвас
З ІСТОРИЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ

(1)
Реч усім дотеперішнім невдачам, взялися погоди-ти непогоджуване.

(2)
Старий і розхитаний автобус в Ізраїлю — головний засіб комунікації з скрипом п'явся по кам'янистій дорозі вгору у напрямі сирійського міста Кунейтра на височині Голян Кунейтра — убоге пригнаничне місто Сирії на височині, який Бог посу-пав усім, але за те винагородив її камінням і скалами — у висліді 6-денної війни в червні 1967 впало в руки Ізраїлю. Сьогодні воно зруйноване й опущене знов у Сирію, як вислід «літаючої дипломатії» колишнього державного секретаря Генрі Кіссінджера.

Дорога з Яффи через Назарет, Тіберію, берегами озера Галілеї, які є в Ізраїлю, святий землі для стільки людей нашої планети і колоски трьох головних вір у єдиного Бога, особливо. Місто за містом, якщо це називати містами, імена річок і озер знайомі ще з дитячих літ. Власне від них, від історії Старого Завіту, ми почали науку історії світу: ось тут на цьому місці сходилися апостоли, а тут на великій галії Христос вигосив славу проповіді на горі, а ось тут нагорим тисячі кількам буханками хліба, а опісля ось тут у низу на березі Йордану кайлиха, де Іван хрестив його... Не вірите? Але мільйони людей протягом сотень і тисяч років вірили і на цій вірі виростає найвища культура на землі, з тією вірою людина жила, трудилася і вмирала, здобувала нові світи, творила міста і держави, карбувала сторінки історії і творила життя, яке закінчиться тільки з кінцем нашої планети...

В автобусі кожне місце зайняте й подорожні намагаються не опустити ні одного слова нашого провідника, не поминуть ні одного придорожного каменя, про який згадує він. А він — учений історик і археолог для відпущення, яким насичена атмосфера нашого автобусу, переплітає своє оповідання легкими жартами, натаками, історичними анекдотами. Найбільше дісталося Гольді Меїр, яка тоді була прем'єр-міністром.

Попри дорогу трапляються зруйновані будинки, з біди аж чорні оселі, в травах серед всюдиприсутніх каміньок, пасуться вівці і кози, а часом видно воєнні городки, в яких зі шилин прозирають холодні дула гармат і цівки кулеметів, бойові вози в готовості. Все те таке спокійне, як бюрова рутинна, але хвилина і воно може

М. Яременко
ПРИГОДА ЗІ „СВОБОДОЮ“!

Поспіх перед святами вплинув на розподіл мого часу і я залишився позадз читанням нашого щоденника «Свобода». І тому, коли дружина авторитетно заявила про те, що їдемо на дві-три години до Йорктану, місце біля 30 миль на захід від Чикаго, на посвяточному випродажі, то з місяця погодилося, надіючись використати цей час на читання кількох чисел «Свободи», що лежали купкою на столі.

Прибувши до комплексу забудови різних крамниць, я негайно вибрав собі місце на лавці та розклавши газети, почав читати від найстаршого числа, а англійський додаток поклав на кінці лавки. Прочитавши наперед зазначені статті, я став читати дописи з життя наших громад. По якомусь часі прийшов 15-16-річний юнак із книжкою під пахвою і сів на кінці лавки, смакуючи морозиво, а з'ївши його став неохоче перегортати сторінки книжки. Виглядало, що його спіткала та сама доля, що й мене, лише з однією різницею, а хотів читати, а він тільки прогайнував час. До речі, він був гарно зачесаний і на свій вік охайно одягнений. Коли я перелистнував сторінки та

дихнути залізом і вогнем.

Цією дорогою протягом довгих, довгих віків проходило багато наших знайомих, — розказує провідник. — Нею Йовш Савло зі своїм плеєм, може тисячу років пізніше Олександр, учень Аристотеля, якого історія назвала Великим, після нього мутунтій римський імператор Тит зі своїм батьком, а ще тисячу років пізніше Гольфрей з Буйону зі своїм братом Болдуїном і хитрий монах з Нормандії, Ариульф; ще сімсот років після них Наполеон зі своїми легіонами... Ходив цією дорогою також Христос... А тепер на цій дорозі зустрінете частенько на мотоциклі нашого одногодкого Моше Даяна...

Професор-провідник закінчив спокійно без зворушення, на час замовк, щоб кожному дати змогу заглибитися у свої ремінісценції, пов'язані почуте в один ланцюг безперервного людського життя, людських надій і дерзання на кінець людської смерті в цьому закутку нашої землі.

(Продовження буде)

БАТЬКИ! Заїжіть замолоду
визнач дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб заповнити їм криху будиноків, в яких громади в шлому світі нового світового гдені!

зробляють гроші продажем сувенірів. У каварнях сидять здебільша чоловіки й молоді дівчата, а жінок по тридцять років ходять в темних халамидях, завінені в темні хустки й без жадних фарб.

За сніданком ми заважили, що мармелядка й інші харчі тут смачніші, ніж у Франції та Італії.

— Бо греки не досить багаті, щоб ужити штучні домашки.

— Але молоко штучне, порошокове.

— Бо вони забідні, щоб протримати корову.

— Еге ж, вони самі хочуть їсти те, що дали б корові!

— Може, ці жарти кому й смішні, але, на жаль, так воно й є. Тільки одна п'ята території придатна для рілляництва; дощів мало, річки висихають, віють посушні вітри. Навіть море, що обліковує цю країну, не обдаровує її достатньо рибою. Проте, греки — одвічні мореплавці, їхні кораблі обслуговують шлий світ. Флоту, звичайно, в руках таких великих магнатів, як родини Ніархоса й Онассіса. Вони володіють шліми островами, а більшість населення бідує, проте приймає своє становище як приречення й намагається тишитися тим, що є.

— Калімера, — вітаємось до наших прибиральниць, і у відповідь отримуємо аж чотири вдячних калімери, по дві від кожної.

В лоббі зустріли двох веселих македонців: Івана й Дімитра. З ними порозумітися було легше, ніж із греками. На даху нашого готелю, звідки чудово видно місто, попросили двох фінів зфотографувати нас і після кількох слів із ними встановили, що маємо спільного знайомого, Суло Мононена, що колись працював у моїй бібліотеці, а тепер живе в Фінляндії, в місті Сало (теж гарна українська назва. Суло живе в Сало!). В автобусі якраз є місце біля Боба Нілсена. Добре, не треба буде кричати через весь автобус, як зрозуміли якийсь напис або грецьке слово. Боб по-товариському ділить зі мною заздалегідь вивчені «грекизми» й тишиться, що я їх швидко підкоплюю.

(Продовження буде)

